

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 16 grudnia 2024 r.

Poz. 8362

UCHWAŁA NR VII/50/2024 RADY GMINY W STRYSZOWIE

z dnia 28 listopada 2024 roku

w sprawie: Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stryszów na lata 2025-2028

Uznając życie lokalnej społeczności w trzeźwości za niezbędny warunek jej moralnego i materialnego rozwoju, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2024.1465 ze zm.), art. 4¹. 2, 2a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023.2151 ze zm.), art. 10 ust. 2, 2a i 2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023.1939 ze zm.), **Rada Gminy Stryszów uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stryszów na lata 2025-2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku.

Przewodnicząca Rady Gminy w Stryszowie

Magdalena Adamczyk

Załącznik do uchwały Nr VII/50/2024
Rady Gminy w Stryszowie
z dnia 28 listopada 2024 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII
W GMINIE STRYSZÓW NA LATA 2025-2028**

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Stryszów na lata 2025-2028, zwany dalej Programem, obejmuje lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków. Zawarte w niniejszym dokumencie ustalenia wyznaczają również zakres i sposób realizacji innych zadań własnych gminy związanych z problematyką uzależnień i nadużywania substancji psychoaktywnych, a także przeciwdziałaniem przemocy i zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Podstawę prawną Programu stanowią:

- art. 4¹ ust. 2, 2a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023.2151 ze zm.),
- art. 10 ust. 2, 2a i 2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2023.1939 ze zm).

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Reguluje ona w sposób kompleksowy zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Określa również źródła finansowania tych zadań. Dokument opisuje funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych. Reguluje dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formułuje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu.

Wprowadza regulacje dotyczące postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i określa podstawy leczenia odwykowego.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Zadania samorządów gminnych ujmowane są w formie gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które określają lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu.

Do zadań tych zgodnie z art. 4¹ ustawy należy w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy oraz występowaniem przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego Program zawiera także propozycje realizacji zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii, określone w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zadania te wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo--rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;

5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Nadużywanie napojów alkoholowych oraz innych substancji psychoaktywnych stanowi jeden z najpoważniejszych problemów społecznych. Życie w rodzinie z problemem alkoholowym wywiera negatywny wpływ nie tylko na osobę pijącą, ale również na jej otoczenie, osoby najbliższe tj. małżonka, dzieci, rodziców. Alkoholizm jest chorobą, a osoba dotknięta tym schorzeniem nie ma kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Problem nadużywania alkoholu może dotyczyć każdego, niezależnie od wykształcenia czy sytuacji finansowej. Rozmiar problemu możemy zaobserwować wśród osób korzystających z pomocy Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stryszowie. Alkoholizm i narkomania pociągają za sobą znaczące skutki społeczne, takie jak: dezorganizacja rodziny, destrukcyjny wpływ na środowisko wychowawcze dzieci, bezrobocie, zaburzenia stosunków międzyludzkich oraz zachowania demoralizujące. To również jedna z przyczyn bezdomności, odrzucenia przez rodzinę i społeczeństwo oraz braku możliwości samodzielnego utrzymania się, co z kolei skutkuje uzależnieniem od systemu pomocy społecznej i niedostosowaniem społecznym.

W sytuacji, gdy choroba alkoholowa dotknie w rodzinie ojca lub matkę, bardzo dotkliwie skutki tego odczuwają dzieci. Traumatyczne doświadczenia z dzieciństwa, nieustanne odczuwanie strachu oraz brak możliwości komunikowania swoich uczuć wpływają na rozwijającą się osobowość młodego człowieka. Konsekwencje dorastania w takich warunkach mogą być zauważalne dopiero po latach. Częste i uzasadnione odczuwanie strachu przez dzieci w rodzinie alkoholika, w dorosłości przemienia się w nieuzasadniony lęk. Konsekwencjami tego mogą być m.in. brak umiejętności budowania relacji, brak poczucia bezpieczeństwa, ryzykowne zachowania lub (wręcz przeciwnie) zbyt restrykcyjne podporządkowanie wszelkim zasadom. To tylko niektóre z objawów, które są charakterystyczne dla syndromu DDA – Dorosłych Dzieci Alkoholików.

Alkoholizm jest chorobą widoczną i zauważalną w środowisku lokalnym, natomiast narkomania jest mniej spotykana zwłaszcza w małych środowiskach, gdzie zjawisko to jest bardziej ukrywane niż ujawniane ze względu na naznaczenie społeczne.

II. DIAGNOZA – ANALIZA WYNIKÓW ANKIET, WNIOSKI I REKOMENDACJE

Punktem wyjścia dla każdej interwencji socjalnej jest diagnoza, stanowiąca niezbędny element dobrze zaplanowanego procesu zmian. Diagnoza społeczna jest badaniem odpowiadającym na pytanie „jak jest?” i „dlaczego tak jest?”, podejmowanym z przesłanek społecznych i służącym praktycznym celom. Przeprowadzając diagnozę pragniemy dowiedzieć się, jaki jest stan rzeczy, który zastaliśmy, i dlaczego jest on właśnie taki. Identyfikujemy problemy, negatywne zjawiska czy niezaspokojone potrzeby i na tej podstawie planujemy konieczną interwencję socjalną.

W październiku bieżącego roku została sporządzona „Diagnoza lokalnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Stryszów”. Celem niniejszej diagnozy była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym i dotyczyła m.in. zagadnień związanych z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, jak również spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnień w tym behawioralnych.

Badania zostały przeprowadzone z udziałem mieszkańców Gminy Stryszów w których brali udział dorośli mieszkańcy, sprzedawcy (w punktach sprzedaży alkoholu), nauczyciele uczący w lokalnych szkołach, rodzice uczącej się młodzieży. Ankiety były dostępne w szkołach w trakcie zebrań z rodzicami, podczas zebrań w Sołectwach, wystawione w Urzędzie Gminy w Stryszowie oraz w formie elektronicznej poprzez ankietę online na stronie UG w Stryszowie.

Dzieci i młodzież stryszowskich szkół brała udział w ankiecie przeprowadzanej przy okazji realizacji programów profilaktycznych na przełomie lat 2021/2022 roku i w niniejszej diagnozie zostały one wykorzystane.

Badanie zostało przeprowadzone w miesiącach wrzesień i październik 2024 roku.

Dokładny opis metodologii, wyniki przeprowadzonych ankiet oraz ich analiza z wnioskami i rekomendowanymi działaniami znajduje się we wspomnianym opracowaniu.

W niniejszym dokumencie przedstawiamy je skrótowo, podsumowując, a wnioski i rekomendowane działania na najbliższe lata zostały uwzględnione w celach operacyjnych i zadaniach do realizacji wraz z działaniami szczegółowymi.

W badaniu diagnozującym przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców Stryszowa wyróżnić można główne problemy, które pojawiają się w odpowiedziach osób objętych badaniem. Na podstawie uzyskanych danych oraz ich analizy można wyróżnić najważniejsze kwestie, które wymagają uwagi ze strony władz samorządowych:

- Za zdecydowanie najpoważniejsze problemy społeczne mieszkańcy uznali narkotyki i dopalacze, nadużywanie alkoholu oraz zanieczyszczenie środowiska.
Alkoholizm i narkomania są problemem nie tylko dla ludzi bezpośrednio nimi dotkniętych, ale też dla ich najbliższego otoczenia.
- Bezrobocie w znaczny sposób dotyka mieszkańców gminy. W 19% gospodarstw domowych znajduje się osoba bezrobotna (trudno się do tego rzetelnie odnieść bo wg danych PUP w Wadowicach na koniec września zarejestrowanych jest 2969 osób z powiatu wadowickiego z czego 98 osób z Gminy Stryszów a stopa bezrobocia w powiecie wadowickim wynosi 5,4 % - w porównaniu w woj. Małopolskim 4,1% a w Polsce 5%).
- W przypadku trudnej sytuacji życiowej badani najchętniej zwróciliby się o pomoc do rodziny (54%), a następnie do GOPS (37%).
- Większość mieszkańców (48%) zauważa, że spożycie alkoholu w ostatnich 10 latach na terenie gminy wzrosło. Biorąc pod uwagę fakt, iż uważają oni alkoholizm za jeden z najpoważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy można uznać, iż oczekują oni od władz lokalnych podjęcia działań zmierzających do rozwiązania tego problemu.
- Z danych wynika, że problem narkotyków nie jest powszechny wśród dorosłych mieszkańców Stryszowa, ponieważ 94% z badanych stwierdziło, iż nigdy nie zażywali oni jakichkolwiek substancji odurzających uznawanych za narkotyki. Jednak należy zauważyć, że 71% z nich nie zna nikogo, kto zażywałby narkotyki, co oznacza, że problem ten jednak na terenie gminy występuje.
- 21% grupy badawczej zna co najmniej jedną rodzinę, która doświadcza przemocy fizycznej lub psychicznej. Projektowanie działań profilaktycznych w tym zakresie zdaje się być konieczne dla gminy w najbliższym czasie.
- Większość ankietowanych słyszała o zjawisku cyberprzemocy, pomimo to znaczna część dzieci spędza w domu kilka godzin przed komputerem, nawet powyżej 5 godzin. Wydaje się więc, że mieszkańcy Stryszowa nie są do końca świadomi zagrożeń, jakie wiążą się z nieograniczonym użytkowaniem tego typu urządzeń przez dzieci.

- Rodzice i dzieci mają zupełnie inny ogląd sytuacji korzystania z Internetu. Dzieci deklarują, że spędzają w sieci znacznie więcej czasu niż mówią ich rodzice.
- Większość badanych ma niewielkie doświadczenia z hazardem. Jest jednak obszar z tej dziedziny, który jest bliski wielu badanych – to konkursy polegające na wysyłaniu płatnych sms do uczestnictwa w których przyznało się 43% badanych.

Do skonstruowania diagnozy **DZIECI I MŁODZIEŻY** wykorzystaliśmy badania ankietowe które zrealizowane zostały w ramach realizacji programów „CUDER”, które przeprowadzone zostały na przełomie lat 2021/2022 w ramach realizacji zadania pod nazwą „Ograniczenie używania substancji psychoaktywnych i przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym poprzez autorski program profilaktyki zintegrowanej „CUDER” skierowany do dzieci, nauczycieli i rodziców.” Badania te były również przeprowadzane we wszystkich szkołach gminy Stryszów.

Uwzględniono wyniki ze szkół w województwie małopolskim na tle wyników zebranych na terenie całego kraju.

Ankiety przed programem wypełniło 3026 uczniów szkół podstawowych, 1527 dziewcząt oraz 1499 chłopców. W badaniu brali udział uczniowie klas od IV do VIII .

Na podstawie wyników badań ankietowanych dzieci i młodzieży można wyciągnąć następujące wnioski :

1. Relacje społeczne

- Zdecydowana większość uczniów zarówno młodszych (SP 4-6), jak i starszych (SP 7-8) deklaruje **bardzo dobre relacje z opiekunami** (95% i 90% odpowiednio). Podobnie dobre są **relacje z nauczycielami** (75% w klasach 4-6, 67% w klasach 7-8) oraz **z rówieśnikami** (84% i 86%).
- Istnieje jednak problem **spożywania alkoholu przez rówieśników** – przyznaje to 15% uczniów klas 4-6 i aż 35% klas 7-8, co wskazuje na rosnącą skalę tego zjawiska wraz z wiekiem.

2. Spożywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych

- **Inicjacja alkoholowa** rozpoczyna się już w młodym wieku – niektórzy uczniowie (2% SP 4-6 i 7% SP 7-8) deklarują, że pili alkohol przed ukończeniem 9 lat.
- **Do spożywania alkoholu** co najmniej raz w miesiącu przyznaje się 2% uczniów klas 4-6 oraz 2% uczniów klas 7-8. Co najmniej raz w tygodniu pije 1% uczniów klas 4-6 oraz 2% uczniów

klas 7-8. Picie alkoholu rzadziej niż raz w miesiącu deklaruje 3% uczniów klas 4-6 oraz 4% uczniów klas 7-8.

- W obu grupach badanych (klasy 4-6 oraz 7-8) uczniowie najczęściej sięgają po **piwo i wódkę**, chociaż odsetki te są stosunkowo niskie (do 6%). Przyczyny spożywania alkoholu to głównie **chęć zaimponowania innym, poprawa zabawy oraz towarzystwo**.
- **Nikotyna** również jest problemem – 27% uczniów klas 4-6 i 61% uczniów klas 7-8 zauważa, że ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy. Regularne palenie deklaruje 2% uczniów obu grup.
- * **Narkotyki i dopalacze - 3% młodszych uczniów oraz 5% starszych uczniów przyznało, że sami próbowali już narkotyków lub dopalaczy, więc stają się bardziej powszechne wśród starszych uczniów. Wśród tych którzy stwierdzili że próbowali już narkotyków Najczęściej twierdzą, że narkotyki są zażywane w domu (klasy 7-8) lub w szkole (klasy 4-6).**

3. Używanie technologii i uzależnienia behawioralne

- Znaczna liczba uczniów spędza **dużo czasu przed komputerem i telefonem** – 12% uczniów klas 7-8 i 10% uczniów klas 4-6 spędza powyżej 6 godzin dziennie przed komputerem, a 17% uczniów klas 4-6 i 20 % uczniów klas 7-8 korzysta z telefonu 4-5 godzin dziennie.
- **Uzależnienie od Internetu i smartfona** to problem, który uczniowie dostrzegają u siebie i rówieśników – 46% młodszych uczniów i 66% starszych uczniów uznaje uzależnienie od Internetu za powszechne oraz także uzależnienie od smartfona (SP 4-6 – 51%; SP 7-8 – 65%),
- **Gry komputerowe również są popularne** – 13% uczniów klas 4-6 i 21% klas 7-8 spędza na graniu od 3 do 6 godzin dziennie, co może rodzić problemy związane z uzależnieniem od gier.

4. Napoje energetyczne

- Picie **napojów energetycznych** jest stosunkowo częste – 22% uczniów klas 4-6 i 27% uczniów klas 7-8 deklaruje ich spożycie, przy czym większość uczniów wypija taki napój raz w miesiącu. Mimo to, 89% młodszych uczniów i 86% starszych uważa, że napoje te są niezdrowe.

5. Przemoc i agresja

- **Przemoc w szkole** nie jest powszechna, jednak 10% uczniów klas 7-8 i 8% uczniów klas 4-6 doświadcza jej codziennie, a dodatkowy odsetek uczniów spotyka się z nią kilka razy w tygodniu lub miesiącu.
- 12% młodszych uczniów oraz 11% starszych uczniów deklaruje, że doświadczyło **przemocy domowej**, co jest znaczącym problemem społecznym.

6. Wolny czas i aktywność poza szkołą

- Młodszy uczniowie (43%) najczęściej spędzają czas wolny z rodziną, podczas gdy starsi (większość uczniów klas 7-8) preferują towarzystwo znajomych z klasy lub szkoły.

Badania wskazują na **pozytywne relacje uczniów z rodziną i rówieśnikami**, co jest silnym aspektem środowiska społecznego. Jednocześnie rośnie problem związany ze **spożywaniem alkoholu, paleniem papierosów i używaniem narkotyków** wśród starszych uczniów. Uczniowie spędzają dużo czasu przed ekranami komputerów i smartfonów, co rodzi zagrożenie **uzależnień behawioralnych**. Przemoc w szkole oraz w domach dotyka pewnej grupy uczniów, co wymaga działań prewencyjnych.

Zalecenia dla gminy Stryszów

Istnieje **potrzeba zwiększenia świadomości dotyczącej dostępnych form pomocy dla osób uzależnionych, a także konieczność edukacji na temat szkodliwości alkoholu i substancji psychoaktywnych. Chociaż niektóre problemy, jak hazard, są mniej rozpowszechnione, istnieje ogólna świadomość ryzyka związanego z uzależnieniami, co stwarza szansę na skuteczne działania profilaktyczne.**

- Głównym celem działań profilaktycznych realizowanych na terenie gminy nie powinno być wyeliminowanie spożywania alkoholu przez jej dorosłych mieszkańców, ponieważ nie jest to możliwe. Skupić należy się na uświadomieniu lokalnej społeczności skutków oraz zagrożeń jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu zwłaszcza w nadmiernych ilościach.
- Bardzo ważne jest dążenie do przesunięcia wieku inicjacji alkoholowej, zgadza się z tym bardzo duża liczba mieszkańców.
- Należy wspierać osoby, które są uzależnione, współuzależnione oraz te, które pochodzą z grup społecznych najbardziej podatnych na uzależnienia, a przede wszystkim będących w trudnej sytuacji życiowej. Osobom takim trzeba wskazywać różne formy rozwiązywania problemów, które będą alternatywą dla alkoholu i narkotyków.

- Należy także zwiększyć liczbę działań mających na celu promowanie zdrowego trybu życia oraz aktywnego spędzania wolnego czasu. Bardzo duża liczba mieszkańców jest zdania, że to właśnie brak możliwości spędzania czasu w inny sposób jest przyczyną sięgania po alkohol.
- Uświadamiać powinno się również osoby, których problem uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz zjawisko przemocy bezpośrednio nie dotyczy, aby wiedziały w jaki sposób reagować na ludzi zmagających się z uzależnieniem czy przemocą oraz jak im pomagać.
- Profilaktyka powinna kształtować odpowiednie postawy społeczne oraz rozwijać umiejętności empatyczne oraz poczucie odpowiedzialności nie tylko za siebie, ale również za innych.
- Szczególnie przemoc wobec dzieci wymaga edukacji mieszkańców.
- Wszystkie działania profilaktyczne, które realizowane są na terenie gminy powinny być kontrolowane pod względem efektów, jakie przynoszą, aby móc na bieżąco dokonywać korekty tych oddziaływań, które nie przynoszą oczekiwanych skutków.

Rekomenduje się:

- **Upowszechnianie wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, przemocy, cyberprzemocy w środowisku lokalnym i szkolnym** – dystrybuowanie materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym (ulotki, plakaty, filmy), organizowanie wydarzeń (lokalne imprezy powiązane z przedmiotową tematyką, spotkania dla rodziców, warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej, pogadanki i otwarte spotkania ze specjalistami) i prowadzenie kampanii społecznych.
- **Szeroko pojęte edukowanie** – szkolenia dla nauczycieli i pedagogów, terapeutów uzależnień, pracowników socjalnych i służb pomocy społecznej, policji, lekarzy, osób zaangażowanych w prace Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- **Pedagogizację rodziców** – spotkania ze specjalistami z zakresu uzależnień, a także przemocy.
- **Współpracę między instytucjami** funkcjonującymi na terenie Gminy celem możliwie szybkiego podjęcia działań profilaktycznych i interwencyjnych.

W ramach Gminnego Programu w szkołach i placówkach systemu oświaty w gminie Stryszów będą realizowane w szczególności działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach.

Program w swej konstrukcji merytorycznej jest spójny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Rekomendacjami **Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom**, zwanego dalej Krajowe Centrum (wcześniej Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii), do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zgodnie z rekomendacjami **Krajowego Centrum** Program powinien stanowić najlepiej dostosowaną do warunków lokalnych odpowiedź na problemy związane ze spożywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków z uwzględnieniem jego środowiskowej specyfiki.

W procesie jego aktualizacji wzięto również pod uwagę stopień i jakość realizacji zadań Programów wdrażanych w Gminie na przestrzeni minionych lat. Stwarza to uzasadnioną nadzieję, że określone tutaj cele, zadania oraz sposoby ich realizacji, okażą się optymalnie dostosowane do potrzeb i zasobów lokalnej społeczności w zakresie przewidzianym ramami Programu. Ważne jest również to, aby realizowane w oparciu o nie projekty cechowały się rzetelnymi przesłankami merytorycznymi do ich podejmowania, a sam proces ich wdrażania bazował na istniejących zasobach instytucjonalnych i osobowych.

III. REALIZACJA PROGRAMU

1. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zadań własnych gminy w obszarze przeciwdziałania narkomanii jest koordynowana przez Koordynatora Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Stryszowie.

2. Zadania Programu realizowane będą poprzez działalność następujących podmiotów:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stryszowie (dalej: Komisja lub GKRPA)
- Poszczególne wydziały Urzędu Gminy w Stryszowie (dalej: UG)

- Koordynator Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (dalej: Koordynator lub KGPRPA)
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stryszowie (dalej: GOPS)
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (dalej: ZI)
- Policja (dalej: P)
- Szkoły i placówki oświatowo-wychowawcze (dalej: SZ)
- Kuratorzy sądowi i rodzinni (dalej: K)
- Ośrodki zdrowia oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne (dalej: NFZ)
- Partnerzy zewnętrzni, w tym organizacje pozarządowe i biznesowe, indywidualni realizatorzy (dalej: PZ)

W procesie aktualizacji programu wzięto również pod uwagę stopień i jakość realizacji zadań i programów wdrażanych w Gminie na przestrzeni minionych lat. Stwarza to uzasadnioną nadzieję, że określone tutaj cele, zadania oraz sposoby ich realizacji, okażą się optymalnie dostosowane do potrzeb i zasobów lokalnej społeczności w zakresie przewidzianym ramami Programu. Ważne jest również to, aby realizowane w oparciu o nie, projekty cechowały się rzetelnymi przesłankami merytorycznymi do ich podejmowania, a sam proces ich wdrażania bazował na istniejących zasobach instytucjonalnych i osobowych.

IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel strategiczny:

zmniejszanie rozmiarów zjawiska uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, a także przemocy wraz z przeciwdziałaniem bieżącym problemom związanych z zachowaniami ryzykownymi w tych obszarach.

Cele operacyjne:

1) prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych na rzecz lokalnej społeczności z wykorzystaniem jej zasobów, w oparciu o aktualną wiedzę naukową, „dobre praktyki” innych gmin, a także doświadczenia z dotychczasowych realizacji analogicznych zadań

2) zwiększanie świadomości i zaangażowania mieszkańców w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, stosowania przemocy (w tym również cyberprzemocy) oraz innych zachowań ryzykownych.

Powyższe cele są w swoich założeniach zgodne z celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, którym jest *wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu*, a także z jego celem operacyjnym nr 2 obejmującym: *Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi*.

Cele te będą realizowane za pomocą wyszczególnionych w poniższym zestawieniu zadań.

Lp.	Zadania do realizacji	Działania szczegółowe/uwagi merytoryczne	Realizatorzy zadania	Harmonogram realizacji
1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków	Realizacja programów pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób uzależnionych od alkoholu.	UG, GKRPA, PZ, KGPRPA	Cały rok
		Realizacja programów pomocy psychologicznej i terapii dla osób uzależnionych od narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych (NSP).	UG, GKRPA, PZ, KGPRPA	Cały rok
		Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych oraz ich rodzina, a także dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc (wymagana doświadczona kadra przeszkolona w udzielaniu pomocy psychologicznej, – siedziba Stowarzyszenia „Pomocna Dłoń”)	UG, GKRPA, PZ, KGPRPA	Cały rok
		Dofinansowanie maratonów, wyjazdowych sesji terapii i innych zajęć terapeutycznych zwiększających skuteczność leczenia odwykowego, zapobiegający nawrotom choroby,	UG, GKRPA, PZ, KGPRPA	W razie potrzeb

2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej.	Realizacja programów pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób współuzależnionych, oraz dla osób z syndromem dorosłych dzieci Alkoholików (DDA).	UG, GKRPA, PZ, KGPRPA	Cały rok
3.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	Przygotowywanie, zakup i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla klientów na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy (ulotki, plakaty, informatory).	GKRPA, PZ, KGPRPA	Cały rok
		Zapewnienie dostępności do specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodz	GOPS, K, ZI, P	Cały rok
4.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci, młodzieży – w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	Realizacja w szkołach programów profilaktyki uniwersalnej z zachowaniem standardów jakości pierwszorzędowych programów profilaktycznych, opracowanych przez Wydział Wychowania Ośrodka Rozwoju Edukacji lub innych skutecznych i sprawdzonych programów (młodzież, nauczyciele , rodzice)	KGPRPA, SZ, PZ	Cały rok
		Realizacja w szkołach programów profilaktyki selektywnej oraz wskazującej o udowodnionej skuteczności lub gwarantujących satysfakcjonujący poziom realizacji wyznaczonych celów.	KGPRPA, SZ, PZ	Cały rok
		Prowadzenie w szkołach kolejnej edycji Ogólnopolskich kampanii profilaktycznych np. - „ Bliżej siebie-dalej od nałogów” , „Postaw na rodzinę” , „No Promil-No problem” , „Zachowaj trzeźwy umysł” itp. Finansowanie nagród rzeczowych dla szkół za czynne włączenie się do udziału w kampanii.	UG, GKRPA, SZ, KGPRPA	Cały rok, w razie potrzeb

		<p>Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia.</p> <p>Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwym kierowcom- kampanie edukacyjne, współpraca z Policją. Prowadzenie systemu informacji poprzez: Internet, tablice informacyjne, ulotki informacyjne.</p>	UG, GKRPA, SZ, KGPRPA, P	Cały rok, zgodnie z zapotrzebowaniem
		<p>Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, szkoleniowych w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających z uzależnień behawioralnych oraz konsultacje dot. Uzależnień behawioralnych</p>	GKRPA, SZ, KGPRPA, PZ,	Cały rok
		<p>Realizacja pozalekcyjnych zajęć profilaktyczno-sportowych i rekreacyjnych z elementami profilaktyki dot. uzależnień jako strategia alternatywnych form spędzania wolnego czasu.</p>	GKRPA, SZ, KGPRPA, PZ,	Cały rok
		<p>Prowadzenie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży w tym z rodzin dysfunkcyjnych, np. w formie zajęć świetlicowych.</p>	UG, GKRPA, SZ, KGPRPA, PZ	Cały rok W miarę możliwości organizacyjnych
		<p>Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia – w tym np. badania dostępności alkoholu np. „tajemniczy klient”.</p>	GKRPA, KGPRPA, PZ,	W miarę potrzeb Minimum raz w roku
5.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu	<p>Upowszechnianie reguł postępowania zawartych w „Standardach działań stowarzyszeń abstynenckich”. (Stowarzyszenie Abstynenckie „Pomocna Dłoń”)</p>	GKRPA, KGPRPA, PZ,	W miarę potrzeb

	problemów alkoholowych	<p>Wspieranie działalności służącej podtrzymaniu abstynencji osób uzależnionych od alkoholu, zapewniających tym osobom rozwój osobisty i reintegrację społeczną oraz działań pomocowych na rzecz członków rodzin osób uzależnionych oraz osób uwikłanych w przemoc w rodzinie. (Stowarzyszenie Abstynenckie „Pomocna Dłoń”)</p> <p>Finansowanie kosztów eksploatacji lokalu, materiały i wyposażenie.</p> <p>Zjazdy abstynenckie, obozy terapeutyczne</p>	UG, KGPRPA, PZ,	Cały rok
		Partycypowanie w bieżących kosztach utrzymania Izby Wyrzeźwień/ Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym	UG, PZ	Cały rok
6.	Podejmowanie interwencji oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	Podejmowanie interwencji w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu niepełnoletnim lub nietrzeźwym, sprzedaży pod zastaw i na kredyt oraz złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem jako oskarżyciel publiczny.	GKRPA, KGPRPA, P	Cały rok – w miarę potrzeb
7.	Zapewnienie realizatorom Programu warunków umożliwiających sprawne wykonanie powierzonych im zadań	<p>* Zabezpieczenie pracy i funkcjonowania GKRPA oraz jej doposażenie.</p> <p>* Zabezpieczenie pracy i funkcjonowania Koordynatora Gminnego Programu.</p> <p>* Finansowanie szkoleń i konferencji dla członków Gminnej Komisji i Koordynatora ds. Realizacji Gminnego Programu wraz z kosztami dojazdu środkami transportu publ.</p> <p>* Pokrywanie kosztów sądowych i kosztów wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu.</p> <p>* Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z ustawą Prawo przedsiębiorców z 6 marca 2018 r. (Dz.U. z 2018 poz. 646)</p> <p>* Przeprowadzenie badań monitoringowych - przygotowanie diagnozy problemów alkoholowych i innych zagrożeń społecznych dla</p>	<p>UG,</p> <p>UG,</p> <p>UG,</p> <p>UG, GKRPA,</p> <p>GKRPA, KGPRPA, PZ,</p> <p>UG, KGPRPA, PZ</p>	<p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p> <p>Cały rok W miarę potrzeb</p> <p>Zgodnie z zapotrzebowaniem</p> <p>Przynajmniej raz w roku</p> <p>Rok 2028</p>

		Gminy Stryszów		
--	--	----------------	--	--

V. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA ZADAŃ

1. Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2028 są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Od 2021 roku Gminy otrzymują dodatkowe wpływy – opłata z tzw. „małpek” (są to opłaty od hurtowników przy zaopatrzeniu w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.) jako środki na działania mające na celu realizację *lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu*. Oznacza to, że środki pochodzące z opłat są ściśle powiązane z finansowaniem w/w zadań i nie można ich wykorzystać na inne cele, nie mające z nimi merytorycznego związku.

W ocenie prawidłowości wydatkowania środków z tzw. „małpek” należy wykazać związek danego wydatku z ***przeciwdziałaniem szkodom czy negatywnym zjawiskom powodowanym przez spożywanie alkoholu (i tylko alkoholu)***.

2. Zasady finansowania zadań:

- a) wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii określonych w Programie ujęte zostały w planie budżetowym na rok 2025; a następnie będą ujmowane w budżetach na kolejne lata,
- b) dysponentem środków na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2028 jest Wójt Gminy Stryszów.
- c) zadania związane z realizacją celów NPZ na lata 2021-2025 przez partnerów zewnętrznych proponowane przez Koordynatora Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stryszowie będą zlecane do realizacji w ramach zakupu usługi lub zawartych umów cywilno-prawnych po akceptacji Wójta Gminy.

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Członkom Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stryszowie ustala się wynagrodzenie w wysokości wartości procentowej minimalnego wynagrodzenia za pracę aktualnie obowiązującego określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej zgodnie z następującym podziałem :

- a) 8% dla Przewodniczącego Gminnej Komisji;
- b) 6% dla członków Gminnej Komisji.

2. Za reprezentowanie komisji w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy domowej oraz grupach diagnostyczno – pomocowych przy Zespole, przysługuje wynagrodzenie dla członków komisji w wysokości 60 zł za każde posiedzenie.

3. Za przeprowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń za jeden punkt członkowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości 60 zł

4. Powyższe zasady wynagradzania nie dotyczą Sekretarza Komisji, który otrzymuje wynagrodzenia zryczałtowane w wysokości 22,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę aktualnie obowiązującego za miesiąc pracy.

Podstawę do wypłaty wynagrodzeń dla członków Komisji stanowi sporządzone i podpisane przez Przewodniczącego lub Sekretarza Komisji zestawienie zawierające wskazanie daty posiedzenia Komisji, a także ilości godzin przepracowanych przez każdego z członków Komisji w danym miesiącu. Dokumentację tę Przewodniczący lub Sekretarz Komisji przedkłada Wójtowi Gminy poprzez wydział budżetowy w terminie do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni.

VII. MONITORING ORAZ EWALUACJA PROGRAMU

Systematyczne monitorowanie sytuacji w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych oraz oceny ich skuteczności. System monitorowania stanowi zaplecze informacyjne dla podmiotów realizujących zadania z zakresu

rozwiązywania problemów uzależnień. Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami na terenie Gminy polegają w szczególności na:

- a) ewaluacji realizowanych działań,
- b) analizie sprawozdań z realizacji poszczególnych zadań,
- c) sporządzenie raportu z wykonania w danym roku Gminnego Programu i efektów jego realizacji i przedłożenie Radzie Gminy w Stryszowie w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.
- d) sporządzenie na podstawie ankiety opracowanej przez KCPU informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają Gminnego Programu i przesłanie do Centrum w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.
- e) sporządzenie raportu z wykonania zadań z zakresu zdrowia publicznego w danym roku Wojewódzkiego Programu i przedłożenie Sejmikowi Województwa do dnia 31 marca roku następującego po roku , którego dotyczy raport.

Monitorowaniem programu zajmować się będzie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stryszowie oraz Koordynator Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii we współpracy z pozostałymi realizatorami Programu.

Wskaźniki monitoringu:

- a) Liczba osób objętych terapią; objętych programami psychoedukacyjnymi
- b) Liczba osób objętych działaniami pomocowymi m.in.: współuzależnieni, dzieci z grup ryzyka, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- c) Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi;
- d) Liczba rodziców objętych programami profilaktyki uniwersalnej
- e) Liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień,
- f) Liczba odbiorców projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne instytucje;
- g) Liczba osób przyjętych przez punkt konsultacyjny;
- h) Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- i) Liczba wszczętych procedur „Niebieskich Kart”.

Ewaluacja Programu obejmuje systematyczne, konsekwentne zbieranie danych oraz ich analizę i interpretację, w celu sprawdzenia czy działania zaplanowane w Programie zostały przeprowadzone zgodnie z założeniami. Ewaluacja ta może dotyczyć zarówno wyników danego działania, jak też procesu jego implementacji. Ponadto analiza przebiegu realizacji poszczególnych działań w ramach Programu ułatwia zaplanowanie dalszych działań i interpretację efektów ewaluacji wyników Programu.

Opracował:

Marek Ciepły – Koordynator Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Stryszowie.